

u.remissvar@regeringskansliet.se
och med kopia till
lovisa.lh.hellberg@regeringskansliet.se

Remissvar avseende Betänkande (SOU 2021:83) av Utredningen om belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter, U2021/04368.

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över Betänkande (SOU 2021:83) av Utredningen om belastningsregisterkontroll och avskiljande av studenter, U2021/04368 och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har LiU följande synpunkter på remissen:

- Linköpings universitet tillstyrker förslag om att genomföra belastningsregisterkontroll vid antagning av studenter till de lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar som anges i förslaget. För att förslaget ska vara genomförbart krävs dock ett elektroniskt systemstöd för hela antagningsprocessen inklusive reserv- och efterantagning.
- Linköpings universitet tillstyrker förslaget att de skäl som har föranlett förslaget om nekad antagning på grund av förekomst i belastningsregistret även ska gälla om en student på någon av de aktuella utbildningarna döms för ett brott som hade inneburit nekad antagning.
- Linköpings universitet tillstyrker förslag att det finns behov av att, i de allvarligaste fallen, kunna avskilja vissa studenter som uppträder mycket klandervärt att det bör införas en ny avskiljandegrund som tar sikte på dessa fall.
- Linköpings universitet tillstyrker förslaget att ta bort sambandet med diskrimineringsgrunder vid disciplinära åtgärder vid trakasserier

1.1 Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Linköpings universitet föreslår ett förtydligande av 4 kap. 6 § andra stycket högskolelagen så att stycket lyder enligt följande (ändringar i fet stil): ”Som ytterligare förutsättning för ett avskiljande gäller att det, till följd av något sådant förhållande som avses i första stycket 1–3, bedöms föreligga en påtaglig risk att studenten kan komma att skada annan person **fysiskt eller psykiskt** eller **skada** värdefull egendom under utbildningen”.

Linköpings universitet tycker att detta skulle tydliggöra hur bestämmelsen ska tolkas samt att LiU:s erfarenheter från den praktiska tillämpningen är att bedömningen av risken för psykisk skada kan komma i skymundan för bedömningen av risken för fysisk skada.

1.6 Förslag till förordning om kontroll i belastningsregistret inför antagning till vissa högskoleutbildningar

Linköpings universitet anser att paragraf 3 § De hälso- och sjukvårdsutbildningar som avses i 4 kap. 3 a § första stycket högskolelagen (1992:1434) är: – utbildningar som leder till fysioterapeutexamen, läkarexamen, psykologexamen, röntgensjuksköterskeexamen eller sjuksköterskeexamen även bör omfatta utbildning till arbetsterapeut och biomedicinsk analytiker, se avsnitt 11.6.3.

1.8 Förslag till förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100)

När det gäller förslaget till ändring i 10 kap. 1 § högskoleförordningen föreslår Linköpings universitet att begreppen trakasserier och sexuella trakasserier definieras på motsvarande sätt som i 1 kap. 4 § diskrimineringslagen, men – i fråga om begreppet trakasserier – utan hänvisning till diskrimineringsgrunderna.

11.2 Det finns skäl att införa belastningsregisterkontroll i samband med antagning till vissa högskoleutbildningar

När det gäller förslaget att införa belastningsregisterkontroll i samband med antagningen till vissa högskoleutbildningar som leder till yrken inom skolan eller hälso- och sjukvården instämmer Linköpings universitet i att det finns skäl för att införa det. Det ökar förutsägbarheten för studenterna och tid, och därmed pengar kan sparas framför allt för den sökande, men även för lärosätena. Samtidigt är det en avvägning mellan behovet av bestämmelsen och hur den utformas och ska tillämpas.

De förslag som ges i utredningen kan sägas prioritera ner bildningsaspekten och tanken med livslångt lärande till förmån för samhällsnyttan. Någon som är dömd

för brott enligt förslagen i utredningen ska enligt förslaget, inte antas till utpekade utbildningar inom vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar. Detta även om straffet är avtjänat sedan länge och sökande ej återfallit i brott. Alla som läser på nämnda utbildningar gör det förmodligen inte med syftet att arbeta inom området utan de kan läsa för egen bildning eller med syftet att forska inom området, vilket inte måste innebära kontakt med allmänheten eller berörda grupper inom skol- och hälso- och sjukvårdsområdena. Linköpings universitet har därför övervägt alternativet att det skulle vara tillräckligt att komplettera det nuvarande regelverket med belastningsregisterkontroll inför VFU även för hälso- och sjukvårdsutbildningar samt att förbättra informationen om kontroller inför VFU och legitimation till studenter som ska gå de aktuella utbildningarna, i stället för att införa en antagningskontroll.

11.5 Hur ska kontrollen göras och vilka ska kontrolleras.

Informationssäkerhet och inbyggt dataskydd är av särskild vikt när det rör sig om en mängdhantering av integritetskänsliga uppgifter under tidspress. Det är därför viktigt att systemen för elektronisk hantering byggs på ett sådant sätt som styr användaren rätt och säkerställer att uppgifterna hanteras korrekt utifrån principerna i dataskyddsförordningen. Även när det är universitet och högskolor som själva genomför belastningsregisterkontroller behöver en säker hantering, som fungerar under de givna förutsättningarna vid antagningsprocessen, garanteras.

En farhåga som Linköpings universitet har, är om det visar sig uppkomma hinder för den föreslagna centraliserade hanteringen hos UHR. Detta eftersom det då finns en risk att hanteringen hamnar på lärosätena i en tid (sommartid) då resurserna i är mycket knappa och tidsspannen korta. Därav är det av stor vikt att utredningens förslag är genomförbart.

Mycket reservantagning görs och detta sker lokalt på lärosätena. Det görs också en hel del s.k. efterantagning av sena sökande lokalt på lärosätena. Utredningen nämner inte direkt hur detta ska hanteras, annat än att det rör sig om färre personer och inte kan hanteras elektroniskt. Linköpings universitet anser att om kontroll ska kunna genomföras, så måste motsvarande kontroll göras synkront även vid reserv- och efterantagning i varje enskilt fall, annars faller hela tanken. Om kontroll ska införas måste den vara heltäckande och omfatta alla varianter av antagningsförfarande och sökande. Därav behöver det finnas ett elektroniskt stöd för hela antagningsprocessen inklusive reserv- och efterantagning.

Linköpings universitet anser också att rättssäkerheten kommer att påverkas då kontroll inte görs på utländska medborgare.

11.6.2 Vilka lärarutbildningar ska omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll?

Linköpings universitet bedömer att övervägandena om vilka lärarutbildningar som ska omfattas är rimliga.

11.6.3 Vilka hälso- och sjukvårdsutbildningar ska omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll?

Linköpings universitet föreslår att även utbildning till arbetsterapeut och biomedicinsk analytiker ska ingå i de hälso- och sjukvårdsutbildningar som ska omfattas av kravet på belastningsregisterkontroll. Detta eftersom dessa yrkesgrupper också träffar patienter enskilt och att det därför finns ett skyddsintresse.

11.6.4 Vilka uppgifter ska belastningsregisterkontrollen omfatta?

Linköpings universitet delar utredningens bedömning att det bör övervägas om även de andra allvarliga brott som tas upp på s. 162 bör omfattas av belastningsregisterkontrollen. Detta bör dock ske om/när regeringen finner det lämpligt att se över skolutdragen.

11.12 Dataskydd

Linköpings universitet ställer sig bakom slutsatserna avseende hanteringen av uppgifter i antagningsregister och studieregister. En hantering som innebär att

- fler aktörer än nödvändigt
- får tillgång till fler uppgifter än vad som är nödvändigt för att uppnå ändamålet

som uppgifterna har samlats in för, strider generellt mot principen ”uppgiftsminimering” i dataskyddsförordningen. Att en viss hantering strider mot en av principerna i artikel 5 dataskyddsförordningen anses alltid vara allvarligt. När det är frågan om uppgifter av känslig karaktär är det synnerligen problematiskt. Det gäller inte enbart situationen då enskilda utbildningssamordnare får del av uppgifterna (vilket dessutom skulle strida mot principen laglighet, eftersom dessa enligt utredningen saknar rättslig grund för behandlingen). Det gäller även om fler universitet och högskolor än vad som är absolut nödvändigt skulle få möjlighet att få del av uppgiften.

13.3.1 Det ska införas en ny avskiljandegrund som tar sikte på vissa studenter som förekommer i belastningsregistret

Linköpings universitet föreslår att förslaget om nekad antagning på grund av förekomst i belastningsregistret skärps ytterligare när det gäller avskiljande av student som gjort sig skyldig till barnpornografi- eller andra sexualbrott. Den som döms för sådant brott, oavsett påföljd, ska ej examineras till föreslagna lärarutbildningar.

13.4.1 Det ska införas en ytterligare avskiljandegrund som avser en students klandervärda uppträdande

Linköpings universitet instämmer i förslaget att det ska införas ytterligare en avskiljandegrund som avser en students klandervärda eller mycket ordningsstörande uppträdande som drabbar andra studenter eller lärosätets personal, där kraven i de nuvarande bestämmelserna inte är uppfyllda.

Ett sådan införande skall avsevärt minska avståndet mellan avskiljande och disciplinära åtgärder vilket även lyfts som ett grundläggande motiv till införandet. Det har varit i princip omöjligt eller mycket svårt att avskilja en student som uppfört sig klandervärt och visat sig uppenbart olämplig. Linköpings universitet erfarenhet är att åtgärderna för att trygga arbetsmiljö för medstudenter och medarbetare kan bli omfattande. Om studenten därtill har låg förmåga till studieprestation kan situationen pågå under långa tidsperioder och ta betydande resurser i anspråk.

Linköpings universitet tycker att förslaget att inte grunda ett sådant avskiljande direkt på missbruk eller psykisk störning är bra. Det lyfter fokus från sjukdomar till sjukdomens uttryck dvs klandervärt beteende och borde vid rätt tillämpning ändå möta de behov som lärosätet uttryckt.

13.8 Disciplinära åtgärder

Linköpings universitet tycker att förslaget om att utvidga grunden för disciplinära åtgärder till att omfatta alla former av trakasserier och inte enbart de som har direkt koppling till diskrimineringsgrunderna är mycket positivt. I dagsläget har lärosäten små möjligheter att agera mot studenter som betar sig direkt kränkande och olämpligt mot medstudenter eller medarbetare.

16.3. Ekonomiska konsekvenser

När det gäller de ekonomiska konsekvenserna vill Linköpings universitet lyfta fram att det inte får glömmas bort att god informationssäkerhet medför kostnader som inte är försumbara, både när det gäller säkra system och säker lagring, men även när det gäller organisatoriska skyddsåtgärder som kan komma att bli nödvändiga när en integritetskänslig uppgift ska hanteras i icke obetydlig omfattning.

16.4 Konsekvenser i övrigt

De huvudsakliga skäl som anges för införande av belastningsregisterkontroll vid antagning är främst skyddsintresse för elever och patienter men också att andra behöriga studenter kan få avstå sin plats till förmån för någon som saknar reell möjlighet att fullfölja utbildningen eller erhålla legitimation eller anställning. Linköpings universitet tycker att argumenten är rimliga men blir ofullständiga i relation till att enskilda utbildningsanordnare inte omfattas av förslaget och därmed kan anta dessa studenter.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av prorektor vid rektors beslutsmöte i närvaro av studentrepresentanten Beatrice Ronsten och rektors sekreterare Maria Fält efter föredragning av studieadministrativa direktören Marina Geijer.

I ärendets beredning har även enhetschef antagningsenheten Malin Eliasson, koordinator antagningsenheten Marie Eslon, utbildningsledare kansliet för utbildningsvetenskap Johanna Frejd, utbildningsansvarig Consensus Tilda Jalakas, dekanus Medicinska fakulteten Lena Jonasson, utbildningsledare kansliet för utbildningsvetenskap Helena Loborg, dekanus området för utbildningsvetenskap Håkan Löfgren, utbildningsråd Ragnhild Löfgren, vicedekan Medicinska fakulteten Jan-Erik Karlsson, kårordförande Consensus Linus Ohlsson, Lika villkorskoordinator Linda Schultz, dataskyddsombud Anna Süpke, jurist Jenny Wäsström och kanslichef filosofisk fakulteten Magnus Vik deltagit.

Jan-Ingvar Jönsson

Marina Geijer

Sändlista:
u.remissvar@regeringskansliet.se, lovisa.lh.hellberg@regeringskansliet.se
Universitetsledningen
Universitetsdirektörens ledningsgrupp
Fakultets- och områdesstyrelser

Dekanerna
Prefekterna
Fakultetskanslierna
Överbibliotekarien
Universitetsförvaltningen (Malin Eliasson, Marie Eslon, Ragnhild Löfgren, Linda Schultz, Anna Söpke, Jenny Wäsström)
Internrevisionen
Berörda lokala fackliga organisationer
Studentkårerna
LiU-Nytt
Dokument- och arkivenheten (original)